

Rinkaby kyrka

55.9842, 14.2700

Rinkaby kyrka är ursprungligen uppförd i romansk stil, och byggd av tegel förmodligen under första hälften av 1200-talet.

Kyrkan hade tidigare en fristående klockstapel, och takryttaren som nu huserar de båda kyrkklockorna tillkom under andra halvan av 1700-talet eller början av 1800-talet. Den stora klockan lär vara den äldsta. På den finns bland annat en inskription som berättar att den blev omgjuten 1695.

I slutet av 1700-talet förlängdes också kyrkan åt väster.

Under årtiondena efter 1450 blev det modernt att byta ut de gamla trätaken mot tegelvalv. Så skedde också i Rinkaby kyrka. Som på många andra platser i nordöstra Skåne gavs uppgiften att dekorera valven åt en grupp hantverkare och målaremästare som vi idag kallar Vittskövlegruppen. Kanske hade de sin verksamhet förlagd till Åhus.

De målningar du idag kan se i korets och i långskeppets tak härstammar alltså från 1400-talets mitt. Men man har också under dessa målningar funnit rester av ännu äldre målningar, som bara är fragmentariskt bevarade.

Någon gång, troligen under 1600- eller 1700-talet överkalkades målningarna i kyrkan, återfanns vid en renovering av kyrkan 2003.

Bland annat kan vi på den norra sidan i koret se Petrus leda de saliga till himmelens port medan på vänster sida tar djävulen hand om de fördömda.

I de främre valvkapporna beskrivs syndafallsberättelsen. Adam och Eva äter av äpplet som ges av ormen. Dessutom beskrivs utdrivandet ur lustgården.

I de bortre valvkapporna beskrivs ordet om hur människorna skall äta sitt bröd i sitt anletes svett.

Bilderna är från det medeltida arbetslivet. Här ser vi en skördescen.

Eventuellt har Vittskövlegruppen använt sig av tyska träsnitt som förlagor, men troligen tedde sig vardagens arbetsliv rätt enahanda, antingen det var i Skåne eller Nordtyskland.

Dopfunten i huggen sandsten är från omkring år 1200 och anses koma från den så kallade Vitabygruppen.

Ett dopstall föreställande Johannes Döparen som bär ett dopfat, tillskrivs bildhuggaren Peter Norrman från Kristianstad, som var verksam i början av 1700-talet.

Under gudstjänsterna står ett krucifix placerat på altaret. Dateringen är lite osäker, men den kan härröra från 800-talet. Detta krucifix finns också att se på en bild i det södra vapenhuset.

På valvbågen mot koret hänger ytterligare ett krucifix som troligen är tillverkat i någon sydkandinavisk verkstad någon gång under de första årtiondena på 1500-talet.

Altartavlan som föreställer Kristus under passionshistorien ska enligt uppgift vara målad i slutet av 1600-talet av Eric Gelliers. Själva altaruppsatsen är krönt med Carl XI:s namnchiffer. Även predikstolen är ett sent 1600-talsarbete, och har en lite ovanlig detalj: en sittbänk där alltså prästen kunde sitta när han predikade.

Enligt uppgift skall psalmnummertavlan vara en gåva från Carl XV. Prästen i Gustav Adolf lär ha haft en del umgänge med Bäckaskogs slott där kungen ofta befann sig. När kungen dog skall psalmnummertavlan ha behängts med ett sorgeflor.

I kyrkan finns också ett astronomisk ut som är byggt på 1950-talet av elinstallatören Sven Nilsson i Rinkaby, som också skänkte verket till kyrkan. Det är byggt enligt den medeltida uppfattningen att jorden är världsaltets centrum och tavlans tre visare betecknar solen, månen och stjärnorna, som vi ser rör sig kring urtavlans centrumpunkt på samma tider som solen, månen och stjärnorna rör sig kring jorden.

Den ursprungliga orgeln byggdes i Göteborg 1904, men den ombyggdes och renoverades 1980 av orgelbyggare Gunnar Carlsson från Borlänge. Enligt uppgift lär orgeln ha ett av de minsta spelborden i vårt land.

Längst bak i kyrkan finns tavlor med Series Pastorum, förteckningar över kyrkans präster i Rinkaby och Viby från 1500-talet och fram tills i dag. Ett av namnen på tavlorna är Samuel Adrian som tjänstgjorde här i nästan ett halvt sekel. Han var inte bara kyrkoherde utan kunde även titulera sig hovpredikant, en titel som han lär ha fått på ett mycket lustigt sätt. Kyrkoherde Adrian hade ett mycket vackert ekipage med stiliga hästar, som han var mycket stolt över. En dag fick kyrkoherden den stora äran att skjutsa för själva kungen. Denne beundrade de vackra hästarna och sa, att den, som hade så vackra hästar borde vara kunglig hovpredikant. Kyrkoherde Adrian var då snabb och bad att som kunglig ynnest få kalla sig så. Kungen som var vid mycket gott lynne gav sitt tillstånd! Och ve den som sedan glömde den titeln vid samtal med prästmannen.

Källor:

Webb: Fjälkinge pastorat.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Webb: "Rinkabys Historia - samlade historier från Rinkaby, Skåne." Tyra Östberg. Publicerad: IOGT-föreningens Hembygdens Jul år 1968

Folder: "Rinkaby kyrka 1250-1982.

Bok: "50 kyrkor i nordöstra Skåne". Regionmuseet Kristianstad. ISBN 978-91-977127-7-4